

*A*lgus oli tõeliselt paljutöötav.

Pärast oma perekonna purunemist (milline tänapäeval ei puruneks – küsimus ei ole selles, kas, vaid millal) sündis mul otsus kolida maalt linna ning alustada millegi uue ja põnevaga.

Kandideerisin mitmesse kooli ning oh imet, ka SIK, N linna äärelinnas kiirelt arenev Suurlinna Innovaatiline Kool, otsis oma ridadesse uusi õpetajaid. Kaotada polnud midagi, saatsin CV teele. Valmistusin halvimaks – ei taha ju nii peen kool üht maakolkast tulnud mamslit, külas kopitanud maasoola, vaest, aga see-eest ausat koolipreilit Kapa-Kohilast.

Aga vaata imet, juba mõne päeva pärast helistas mulle mahe hääleke ja kutsus Juhtkonnaga kohtuma. Olin rõõmust rullis ja hirmust ogar ühtaegu. Mina – ja SIK-i!

Eliit. Eliit eliidi jaoks. Vot sellel koolil oli imago, kaalukas nimi ja värvikas tulevik, seal töötavate inimeste tuttava tuttavgi olla oli juba auasi, ise nende hulka kuulumisest võis tavakodanik vaid unistada! Teadaolevalt lahkusid sealt nõukaajal väarikad pedagoogid vaid jalad

ees, sest kes korra eristaatust maitsnud, sellele ei saanud muu kooli elu enam kuidagi mokka mööda olla.

Uue vabariigi saabudes olid SIK-ki väidetavalt haaranud täiesti enneolematud ja uued tuuled.

Georg Orvel, Suurlinna Innovaatilise Kooli direktor, oli tähelepanuväärse välimuse ja kuulsusega mees. Edukas riistvõimleja ja meesmodell, kuulujuttude järgi oma ülikooli kursuse KGB nuhk ning varieteetrupp Viru varutantsija, lisaks arvutu hulk au- ja muid ühiskondlikke nimetusi – jah, Georg oli kõike muud kui tavaline hall koolipapa.

Tema šarmantset kuju võis siin-seal seltskonnaajakirjade lehekülgedel või teleriekraanil vilksatamas näha, alati hoolega valitud, poliitiliselt korrektsed, tühjad fraasid huulil.

Teadjamate inimeste juttude kohaselt nõudis Georg nii oma töötajatelt kui ka õpilastelt täielikku lojaalsust, tingimusteta pühendumist, pidevat enesetäiendamist ja absoluutset tööle andumist – logiseva juhtkonnaga, sõna otseses tähenduses alajuhitud külakoolist tulnuna olin säärasest enesearengut pakkuvast keskkonnast vägagi huvitatud.

Kuigi kurjad keeled pajatasid lugusid tema pikast vihast ja kustumatust kättemaksuhimust inimeste suhtes, kes on talle tee peale ette jäänud, ei võtnud ma vaevaks selle pärast muretseda. Õige hõlma ei hakka keegi, oli toona ja on siiani minu elukreedo.

Ei teinud mind ettevaatlikuks minuni jõudnud kuulujutt, mis olevat saanud alguse SIK-i teeneka pedagoogi,

piibelliku nimega Hiiobi suust. Tema väidete järgi olla endine koolimaja olnud salasilmadest pungil ja mitmedki kooli töötajad kannuseid teeninud oma kolleegide peale kaebamisega, saades selle eest lisatasugi.

Hiiobi sõnutsi olevat Georg kokteil stagnantlikust Brežnevi-aegsest paranoiast, nuhkimis- ja kontrollivajadusest ning uue vabariigi varakapitalistlikest väärtustest.

„Mõeldagu ikka hoolikalt järele, kas tasub sinna ussipesasse minna!“ kõlas mulle tundmatu allika hoiatus.

Kahtlused minus kestsid täpselt kuni intervjuule kutsumiseni. Muidugi tahan ma SIK-is töötada – nendel seal on hoopis teine haare, teine vaim ja teine sisu! Ja kus siis probleeme poleks?

Niisiis vaatasin hoopis murelikult oma kriidist murenenud, millegipärast alailma leinarante koguvaid küüsi ja lääpatallatud kinganinasid ning muretsesin pigem mulje pärast, mille ma ise jätta võin.

Siiski polnud mul mahti suuremat stiilimuutust ette võtta ja otsustasin kohe, et riietest-jalatsitest ma numbrit tegema ei hakka – kogu minu garderoob on *second-hand*, mõned kolmat-neljatki pensionipõlve ausalt teenivad hilbukesed, mis seal ikka vahet.

„Pane tünnile ümber kuld- või hõbevitsad, üles- ehk allapoole, tünniks jääb tema ikka,“ armastas mu kadunud vanaema öelda. Ja tõde see on.

Niisiis pesin kukla puhtaks, valisin neutraal-ofitsiaalsed seljariided (pidzak i jubka), kogusin oma tiigrilguse (olen sellel aastal sündinud) kokku ja asusin koolitäre poole teele.

Koolimaja asus äärelinnas, peaaegu tühermaal. SIK-i puhul oli tegu kinnisvaraarenduse pilootprojektiga – mõne aasta jooksul pidi tuulte tallatud kõnnumaast saama 21. sajandi Eesti moodsa arhitektuuri lipulaev, uudne polüfunktsionaalne hariduslinnak. Siiski tundus ülimoodne, klaasist ja rauast koosnev tikkjalgadel koolihoone praegu kuidagi nagu kogemata kartulipõllule ära eksinud olevat.

Mis seal salata, maja oli võimas nii seest kui ka väljast. Impressionistlik, inspireeriv. Ühesõnaga – vägev värk.

Esimene kodanik, kellega hoones juttu tegin, oli pentagrammikujulises klaaskuubikus pesitsev piiga, sihuke lümfaatiline platinablond plastbeib.

„Tere, mul on direktoriga kokkusaamine,“ pöördusin tolle Barbie poole.

Piiga heitis mulle põlgliku pilgu. „Palun OODAKE, direktor on hetkel hõivatud. Teid kutsutakse, kui on aeg!“ nähvas ta nipsakalt ja süvenes oma barbietetegemistesse.

Õnneks ei tulnud mul kaua oodata, juba mõne minuti pärast kutsuti mind sisse.

Direktori kabinet oli vaatamisväärsus omaette: nii viiekümne-kuuekümnelt arvatava ruutmeetri peal laiutasid šikid nahkdiivanid, üleelusuurune televiisor, arvukad monitorid (küllap igapäevase koolielu jälgimiseks), majamõõtu kirjutuslaud ja muu võimas atribuutika.

Lisaks direktorile endale istusid päratu laua taga ka üks emalik, lahkelt naeratav naine ning keegi säravate nõöpsilmadega päkapikk.

„Palun, palun, astuge edasi!“ Georgi südamlikkus oli tema sekretäri käitumisega täielik kontrast. Emalik naine

naeratas veelgi lahkemalt, päkapikk aga näppis arvutit, pööramata mulle mingit tähelepanu.

Varisesin mulle pakutud toolile. Pole vist vaja seletada, et olin jalust nõrk ja suursugusest atmosfäärist oimetu.

„Missugust töökeskkonda saaksime teile parimaks eneseteostuseks pakkuda?“ päris suurjuht lahkelt.

Seesmiselt lõdisedes alustasin juttu missioonist, eneseteostusest, uutest väljakutsetest ja muust enesemüügiks vajalikust.

Päkapikk tegi kribinal märkmeid, emalik naine noogutas ja naeratas vahetpidamata, tema samblahall pilk oli hellitavalt pehme ja uimastav. Ka Georg vaatas mind järjest lahkema pilguga, noogutades minu jutule aeg-ajalt kaasa.

Inspiratsioonist haaratuna liuglesin hoogsalt haridusmaastikul. Tundus, et olen surnud ja taevasse sattunud. Missugused inimesed, missugune kultuur, missugune vennalik teineteisemõistmine!

„Näib, et meie visioonid on üsna kattuvad – tundute olevat innovaatiline ja motiveeritud, laia silmaringiga inime,“ kostsid Georgi suust taevalikud sõnad. „Teate,“ madaldus tema hääl, „meie kool on jõudnud uude arenguetappi ja seetõttu on uute inimeste meeskonda sisenemisel eriti tähtis roll. Käesoleval hetkel vajame enda kõrvale ustavaid, motiveeritud, uutmisest huvitatud inimesi; inimesi, keda saame täielikult usaldada.“

„On viimane aeg välja juurida vana kooli mentaliteet,“ jätkas ta, „SIK vajab hädasti loomingulisi ja avatud õpetajaid, kes aitaksid juhtkonnal võidelda aegunud, et mitte ütelda stagnantlike hoiakutega koolis.“

Georgi karisma oli sedavõrd mõjuv, et olin hakanud talle kaasa noogutama nagu madu vilepilli peale.

„Kas teie olete kaasaegse haridusmaastiku korrastamise nimel valmis võitlema vanade hoiakute vastu ja uute eest, austatud kolleeg?“ küsis ta ühtäkki, ise mulle sügavalt silma vaadates.

„Loomulikult,“ vastasin visionääritsemisest joobununa.

„Millal saate tööd alustada?“ kostis järsku imetabane pakkumine.

„Milles küsimus, kohe kui vaja!“ pressisin läbi kurku kerkinud õnneklombi välja nõusoleku.

Sellega oli asi kokku lepitud. Taarusin õnnest uimasena läbi kuninglike koridoride, alla väarikast trepist, haarasin tikutopsisuurusest garderoobist käigu pealt kaenlasse oma kulunud kuuekese ja tormasin koju. Uus, täiesti uus tööelu oli alanud.

Minu esimene koolipäev oli lausa õõvatekitavalt erutav. Sees keeras, ebamugavus oli paisunud füüsiliseks hirmuks kohtumise ees oma tulevaste kolleegidega, inimestega, kelle ülima enesenõudlikkuse ja erudeerituse, peene maitse ja kultuuritaju kohta liikusid ringi linnalegendid.

Sisenesin õpetajate kitsukesse garderoobi külge ees, lootes märkamatuks jääda nii kaua kui võimalik.

Kusjuures olen siiani imestunud, miks oli sedavõrd pompöösses hoones õpetajate garderoob väiksem kui üheinimesevannituba mistahes eramus. Eriti kui mõelda, et ruum oli ette nähtud umbes viiekümne-kuuekümne inimese tarvis, arvestamata seejuures kooli väisavaid külalisi.

Ehkki siin valitses ülim ruuminappus, oli konksudest vaba seinaruum maksimaalselt ära kasutatud, demonstree-rides kõikvõimalikke sisekorraeskirjapõhiseid korrале-kutsuvaid tekste kelleltki K. Matskilt.

„Tööl kasutan vaid ÜHTE paari vahetusjalatseid“, „Vahetusjalanõud asetan tööpäeva lõppedes selleks spetsiaalselt kasutatavasse kotti, mille riputan nagisse“, „Sularaha ja hinnaliste esemete eest garderoob ei vastuta“, „Vihmavarju hoian suletuna selleks ettenähtud kohas“ ning „Lahkudes kustutan tule“ – juba esimesed hoiatused kutsusid mind valvsusele.

Uustulnuka õnn: ei põlenud praegu ei tuled ega olnud mul vihmavarju, rääkimata vahetusjalatsitest – niisiis põgenesin määruste eest ummisjalu pakku õpetajate terri-tooriumile.

Tee peale jääv pentagrammikujuline sekretärikuubik oli pime ja tumm, teed küsida polnud kelleltki. Niisiis järgisin koridori looklevaid käänakuid, kuni jõudsin sil-dini „Austa töörahu!“.

Avasin ettevaatlikult ukse. Surisevaid arvuteid täis ruum oli peaaegu inimtühi, vaid ühe laua taga askeldas keegi rangeilmeline habemik. Üsna ilmselt oli tegemist õpetajate tööruumiga.

„Tere,“ ütlesin viisakalt.

„Ei tööta!“ karjatas habemik vaevukuuldavalt. „No ei avane, mitte kuidagi ei avane!“ soigus ta seejärel silmi hõõrudes.

„Kuidas teie lahti saite?“ pöördus ta ühtäkki nõudli-kuks muutudes minu poole.

„Lahti sain ... mille?“ ehmatasin ennast kangeks.

„Siseveebi uudiste lingi enesevaatlust analüüsiva ümarlaua esimese mooduli tulemuste kohta,“ seletas habemik palavikuliselt. „Täna kella kaheks peavad lingil väljastatud andmed olema SIK-i MUK-i keskkonda sisestatud, et oleks võimalik neid võrrelda teiste töötajate töö tulemustega viimase seitsme aasta lõikes.“

Hetkeks tundsin joovastavat kergendust. „Olen esimest päeva tööl, uus inimene. Inglise keel,“ tutvustasin ennast.

„Aaaa,“ kostis habemik igasugust huvi kaotades. „Tere tulemast.“ Ning süvenes taas oma tegemistesse.

Vajusin toolile istuma, päris täpselt teadmata, mida teha. Aasta esimese koosoleku alguseni olid jäänud loetud minutid. Kaugusest, ilmselt õpetajate toast, kostis valju suminat, sekka jõulisemaid kriisikeid ja nakatavaid naerupuhanguid. Mina aga ei tihanud tööruumi turvalisest vaikusest töö-elumere lainetesse sukelduda enne, kui viimane kell löönud.

Ootamatult tekkis uksevahesse kurruline, poldilokkidest ääristatud murelikuilmeline nägu. „Kas teie teate, kus koosolek algab?“ päris see minu käest dramaatilise sosinaga.

„Ei,“ jõudsin pead raputada.

„Austatud kolleeg, vaadake ise järgi, siseveebi uudistevoos on ju kõik olemas!“ jõuras habemik närviliselt.

„Jumal-jumal küll, juba jälle see algab!“ taganes poltpea ukse vahelt veel enne, kui olin jõudnud teda pildiks vaadata või iseoma saatuse pärast muretsema hakata. Tõepoolest. Kus see koosolek siis algab?

Otsisin üles teadetetahvli. Kooliaasta alguse kohta oli teateid kasinalt, seevastu aga olid käsitletavad teemad ülimalt haaravad.

„SIK-i konfidentsiaalsuse meelespea,“ kriiskas lillakaspunane pealkiri. „Palume tutvuda 5. septembriks ja seejärel sekretäri juures personaalselt allkirjastada. Georg Orvel.“

„10 teemat, millest töö ei räägita,“ noomis pisut allpool olev kursiivkirjas, ilmselt mingist naisteajakirjast kopeeritud loend. „Palume personaalsel nõustumisel digiallkirjastada 10. septembriks SIK-i siseveebis. Georg Orvel.“

Pisut allpool terendas kutsuv sildike: „Ootame kõiki SIK-i õpetajaid kollektiivse kujundujumise kursusele. Registreerumine 8. septembrini Terje juures. Osavõtt rangelt soovituslik.“

„Enne, kui kedagi sildistad või lahterdad – vaata hoolikalt peeglist,“ kires kirju silt teadetetahvli päises.

Ning viimase õpetliku noodina: „Armas SIK-i töötaja, juhul kui pead end asendamatuks, pane sõrm vette ja seda sealt välja võttes näed, kui suur tühemik sinu sõrmest vette jääb. Hahahaha! Maanus Haamer.“

Juhised läbi lugenud, tundsin aina kasvavat segadust. Kus siis ikkagi algab too koosolek? Esimene koosolek, kuhu ma mitte mingil juhul ei taha hiljaks jääda. Uue töötajana kohe totu ja hilinejana kvalifitseeruda, *my ass!*

Muutusin päris murelikuks. Uduvana, ammu unustatud harjumus küüsi närida andis endast vastupandamatult märku.

Tuli järgida ainsat võimalikku lahendust ja kulgeda õpetajate tupp. Seda oli lihtne leida sealt tulvava kära tõttu.

Libistasin end õpetajate toa avatud ukse vahelt sisse. See oli avar, kuid ülimalt hämar, lausa üllatavalt pime ruum, kus viibides kadus vaatamata väljas valitsevale soojale suveilmale igasugune aastaaja- ja ilmataju.

Ruumika, kuid lakooniliselt sisustatud toa keskel asus mahukas nõupidamislaud arvukate toolidega, nurgataguse sopistuse sisustasid karmid kandilise olemisega tondinahksed pingid ja napp kohvimasinaga kööginurk.

Ruum oli rahvast täis, vesteldi grupikesi ja paaris.

„Ameeiizing“ ... „maaaaavellous“ – kostis eri suundadest. „Eksellent“, „Tööbjulent“, „Magniifisent“ – kajasid vastused. Kõik kallistasid kõiki. Aeg-ajalt kostis kriisatusi ja naerupahvakuid, kusagil sosistati saladuslikult, hoides teineteise käsi ja vaadates sügavalt silma.

Keegi sportliku välimuse ja karmi silmavaatega naine jaotas ruumisviibijatele küpsiseid. Kogu atmosfäär meenutas baptistide koguduse sügisest avakoosolekut.

Tõmbusin seesmiselt pingesse. *See siin on elu. Ja see läheneb minule. Möödapääsmatult.*

Äkki algas ruumis ebamäärane sebumine, „Koosolek!“ oli kuulda nii siit kui ka sealt. Grupid-paarid hakkasid toast välja valguma ning mina nende sabas, ikka märkamatuks jääda püüdes.

Poole koridori pealt liitus minuga ka murelik poltpea. „Noh, teadsite ikka küll, kus koosolekut peetakse!“ mainis ta sapiselt.

„Ma ...“ kõõksatasin vastata.

„Sain juba aru!“ torkas Pea.

„Millest?“ vätsatasin viisakalt. Poltpea eemaldus minust sõna lausumata, tähendusrikkalt, suu kriipsuks tõmmatud.

Kohutav, tundsin maad jalge all värisevat. Esimene vaenlane juba loodud.

Protsessioon venis aeglaselt läbi maja, mööda saatuslikust klaaspentagrammist ja Georgi hiidkabineti pärani avatud tiibustest. Tabasin ukseavas seisva Georgi heatahtliku, isalikkusest tulvil pilgu. Noogutasin talle tänu-likult, põu õnne- ja tänutundest pungis. *Jah, mida iganes linna peal ka ei räägita, mina tunnen, et siin mind vajatakse, minule võib loota, siin mind juba hätta ei jäeta.*

Koosolekuruum asus aatriumis, ülimeeldivas troopilistest taimedest küllastatud ja pehme valgusega saalis. Vaid projektor laes ennustas võimalikku töömeeleolu, pehmed kõrgete seljatugedega toolid, purskkaevu vulin ning lindude sädin (oli see lindi pealt või päris, mõtlesin esimesel võimalusel järele uurida) tekitasid ülima heaolu- ja vabadusetunde.

Lõõgastunult tundsin eneses äkki kohuvat tohutut uhkust ja rõõmu õiguse eest kuuluda sellesse väärrikasse kollektiivi, kus igaüks tundus teadvat oma hinda ning kus teisedki igaühe väärtust teadvustasid. Kaunis ja korrastatud keskkond inspireeris, tõi kaasa lennukaid mõtteid, tõstis eneseusaldust ning usku paremasse tulevikku.

Tagumised tooliread täitusid kiiresti. Kell oli kümme. Rahvas tundus kohal olevat. Kaugusest kostis tüminat.

„Tulevad!“ ohkas keegi. Minu kõrval istuv ümarik rõõmsailmeline proua pillas parinaga raamatu.

Georg astus saali. Talle järgnesid krapsakalt särasilmne päkapikk ja laiapuusaline emalik naine.

Päkapikk asutas end oskuslikult juhtmetega askeldama, Georg näppis süvenenult telefoni, emalik naine aga istus partsatades toolile, võttis välja sukavardad ja asus vilunult sokki kuduma.

„Tema võib küll!“ sosistas minu kõrval istuv roosipalgeline tädike pahaselt.

„Mida võib?“ küsisin igaks juhuks üle.

„Ku-du-da,“ torkas prouake haavunud. „Kui mina eelmisel aastal koosoleku ajal kontrolltöid parandasin, sain kohe söömata,“ lisas ta näost plekiliseks muutudes.

„Jupiter ja härg,“ kohmasin.

„Vaatame-vaatame!“ parastas tädike. „Äkki võtab Georg ka temal kõrvad pihku. Aga te olete ju uus,“ muutis ta äkki teemat. „Mis aine? Mina olen hispaania keel.“

„Inglise keel,“ kohmasin.

„Psshhhh,“ kostis eesmistest ridadest. Koosolek oli alanud.

„Tere tulemast uue õppeaasta avakoosolekule, austatud kolleegid!“ alustas Georg pidulikult.

„Tänaasel koosolekul, et mitte öelda kogu algaval õppeaastal, on kooli arengu seisukohast eriline, murranguline tähtsus.“ Emalik naine langetas hetkeks sukavardad põlvedele ja libistas armastava pilgu üle laiuvate inimridade.

„On avalikult teada, et meie, Suurlinna Innovaatiivne Kool, oleme haridusmaastiku lipulaev ja majakas. Just seetõttu usaldas riik meile rahalised lisavahendid, rajamaks uudse hariduslinnaku, mille akadeemiliseks

keskmeks oleme just meie, armsad kolleegid,“ kõmises Georg ja ruum muutus haudvaikseks.

Kusagil kääksatas lind.

„Just tänasel õppeaastal selguvad need kaastöötajad, kes on piisavalt avatud, paindlikud ja arenguvõimelised, et seda riiklikku missiooni ellu viia. Kuna SIK-ile – see tähendab, meile teiega, armsad õpetajad – on usaldatud läbi viia murrang kogu Eesti haridusmaastikul, lasub meil personaalne vastutus oma isikliku vaimse ja pedagoogilise arengu eest, nagu ka kogu kooli imago eest kokku,“ jätkas Georg sugereerivalt.

Tema hääl hajus minu emotsioonide tulva. Tundsin end iga hetkega üha kõrgemale lendu tõusvat. Missugune mees, missugune visioon! Ning mina siin, selle osana. Kurku kerkis klomp. Lämmatav õnnetunne ähvardas teadvuse matta.

„... sellest tulenevalt tuleb meil teha sel aastal kohutavalt palju lisatööd, luua uued visioonid, perspektiivid, rahvusvahelised õppekavad ... lühidalt öeldes, avaneda Euroopale, muutuda Euroopa koolivõrgustiku orgaaniliseks ja toimivaks osaks. Omavahel öeldes: meie teiega teeme lõpu aeguvale Eesti koolisüsteemile, raiume haridusakna Euroopasse ning laseme Eestisse uued globaalsed, multikultuursed tuuled. Seoses sellega planeerib meie kool ka õpetajate osalist koolitamist välismaal,“ jätkas Georg rõhutatult.

VÄLISMAAL.

Ärkasin lummusest. Ruumis oli tunda elavnemist, keegi aevastas.

„Siiski,“ kõlasid Georgi hääles järsku karmimad noodid, „kes ei ole meiega koos, on vaba lahkuma. Meie kollektiivis ei ole kohta vanameelsele, stagnantliku mõttelaadiga õpetajale, tema koht on ajaloo prügikastis. On ilmselge, et lähima paari aasta jooksul hakkab kogu õppeprotsess koolis toimuma vaid inglise ja prantsuse keeles – siin on igapähele teist, austatud kolleegid, personaalse arenemise koht ja küsimus – kas te ikka olete piisavalt motiveeritud, kuulumaks SIK-i ridadesse?“

Punapõskne proua minu kõrval niutsatas vaikselt. Minu ees resideeruv tumedapäine naine tõstis käe.

„Arenge, visioon, missioon – need on meie järgnevate kuude ja aastate märgusõnad,“ jätkas Georg sugereerivalt, ignoreerides õhus lehvivat kätt.

Rahvas oli elavnenud, kuuldus omavahelist arutelu ja suminat. „Ulla, sinu kord,“ taandus Georg järsku graatsiliselt tagaplaanile.

Puusakas kuduja, tiitlipõhiselt õppealajuhataja, tõusis krapsakalt püsti.

Tema tillukestest samblakarva silmadest kiirgus lõputut emalikku armastust ja lahkust. Kannatlikult ootas ta rahvasumma rahunemist, kuid tundus, et väliskoolitusega seotud perspektiivid olid inimesed üles erutanud. Tumedapäine naine viibutas visalt õhus oma kätt.

„Hiljem, Malviina,“ sosistas Ulla talle soojalt naeratahes. Georg silitas taas süvenenult oma telefoni, Ulla aga ootas rahva rahunemist, käed kõhul. Kuigi naeratus tema huulilt ei taandunud, muutus ta pilk iga hetkega järjest tumedamaks.